

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNIĄ

--	--	--

**BADANIE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 12 stron (zadania 1–24). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Następnie wpisz swój kod.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
4. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/ atramentem. Nie używaj korektora.
5. W każdym zadaniu *wyboru wielokrotnego* wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zaznacz ją znakiem **X**, np.:

I i III B. II i IV C. III i IV D. I i II

6. W zadaniach typu *prawda / fałsz* lub *tak / nie* zaznacz właściwe odpowiedzi P / F lub T / N znakiem **X**, np.:

F lub N

7. W zadaniach na *dobieranie* do informacji oznaczonych liczbą dobierz informacje oznaczone odpowiednią literą i zaznacz tę literę znakiem **X**, tak jak w zadaniach wyboru wielokrotnego.

8. W zadaniach z *luką* wpisz w odpowiednie luki litery lub liczby oznaczające właściwe odpowiedzi.

9. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi. Jeśli się pomylisz, to błędne zaznaczenie otocz kółkiem i wybierz inną odpowiedź, np.:

I i III B. II i IV III i IV D. I i II

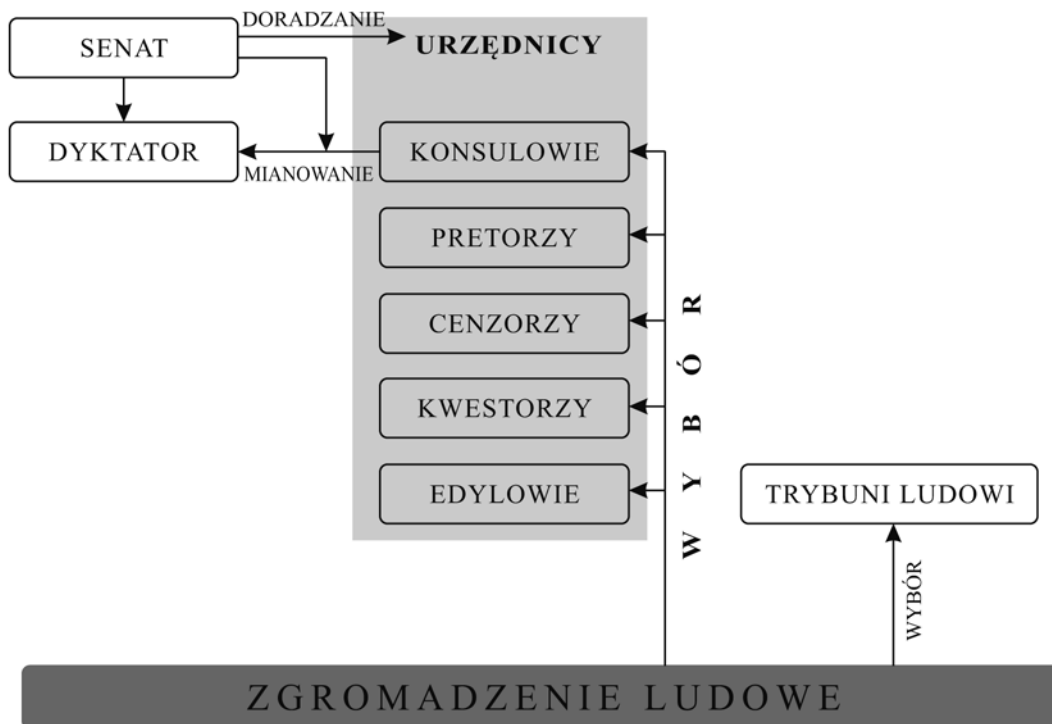
10. Rozwiązując zadania, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Czas pracy:

60 minut

Powodzenia!

Schemat do zadania 1.

Zadanie 1.

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących informacji zawartych na schemacie jest prawdziwe. Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym.

1.1.	Funkcje konsula w Rzymie pełniła jedna osoba.	P
1.2.	Senatorów bezpośrednio wybierał lud rzymski.	P
1.3.	Senat miał wpływ na wybór dyktatora.	P

Ilustracje do zadania 2.

PARTENON

PANTEON

Źródła: Werner Otto/VISUM/FORUM, Corbis/Fotochennels/Bettmann.

Zadanie 2.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące architektury rzymskiej są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Rzymianie, podobnie jak Grecy, stosowali w budowlach kolumny i ozdobne fryzy.	P	F
Łuki i kopuły stosowane w architekturze rzymskiej były zapożyczeniem z architektury greckiej.	P	F

Tekst do zadania 3.

Postanowiliśmy z pomocą Boga Wszechmogącego ofiarować światu i ukrócić rozwle-
kłość procesów sądowych przez oczyszczenie z rzeczy niepotrzebnych wielkiej liczby dekretów
zawartych w trzech kodeksach, [...] przez ułożenie jednego kodeksu, który ma nosić nasze
imię i zawierać dekrety z wyżej wymienionych kodeksów, jak też później wydane nowe prawa.

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999.

Zadanie 3.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst dotyczy zbioru prawa rzymskiego spisaneego z inicjatywy

- A. Konstantyna Wielkiego.
- B. Teodozjusza Wielkiego.
- C. Justyniana Wielkiego.
- D. Karola Wielkiego.

Zadanie 4.

Spośród podanych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

4.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
4.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. Utworzenie arcybiskupstwa w Gnieźnie.
- B. Koronacja pierwszego króla Polski.
- C. Przyjęcie chrześcijaństwa przez Polskę.
- D. Misja biskupa Wojciecha do Prus.

Mapy do zadań 5. i 6.

— granice państwa Karola Wielkiego
 — granice Państwa Kościelnego

■ królestwo wschodniofrankijskie utworzone w 843 r.
 ■ obszary przyłączone do królestwa wschodniofrankijskiego
 ▨ lenna królestwa wschodniofrankijskiego
 — granica cesarstwa w 962 r.
 👑 miejsce koronacji Ottona I na cesarza rzymskiego w 962 r.
 ■ obszary, które weszły w skład cesarstwa w 1032 r.
 ■ Polska w czasach Mieszka I
 — granica Polski w 1025 r.

A.

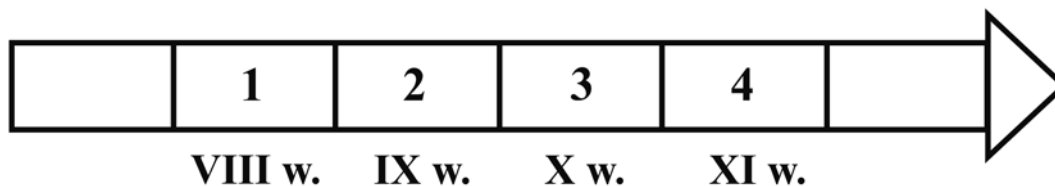
B.

Zadanie 5.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące informacji zawartych na mapie są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Cesarstwo niemieckie utworzono z ziem należących do Karola Łysego.	P	F
Cesarstwo niemieckie na wschodzie pokrywało się z granicami państwa Karola Wielkiego.	P	F

Taśma chronologiczna do zadania 6.

Zadanie 6.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na mapie B. przedstawiono rozwój państwa niemieckiego w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerami

- A. od 1 do 2. B. od 1 do 3. C. od 2 do 3. D. od 2 do 4.

Zadanie 7.

Przyporządkuj każdemu z podanych opisów odpowiadające mu pojęcie, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane pojęcie.

7.1.	Uroczyste przekazanie wasalowi dóbr lennych lub urzędu przez seniora	A	B	C
7.2.	Przywilej zwalniający dobra feudałów od świadczeń na rzecz panującego władcy	A	B	C

- A. Immunitet.
B. Inwestytura.
C. Wolnizna.

Zadanie 8.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zasadę wolnej elekcji wprowadzono w Rzeczypospolitej w XVI w. po śmierci króla
8.1. ____ . Króla wybierała zgromadzona na polu elekcyjnym pod Warszawą **8.2.** ____ .
Każdy nowo wybrany król zobowiązywał się do szanowania praw spisanych w dokumencie zwanym **8.3.** ____ .

- 8.1.** A. Kazimierza Wielkiego B. Zygmunta Starego C. Zygmunta Augusta
8.2. A. elita urzędnicza B. wyłącznie magnateria C. cała szlachta
8.3. A. konstytucją *Nihil novi* B. artykułami henrykowskimi C. Konstytucją 3 maja

Zadanie 9.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Celem wyprawy Vasco da Gamy było

- A. opłynięcie kuli ziemskiej.
- B. odkrycie nowej drogi morskiej do Indii.
- C. dopłynięcie do wybrzeży Ameryki Północnej.
- D. przepłynięcie Morza Śródziemnego.

Zadanie 10.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ludwik XIV król Francji

- A. był jedynym źródłem powszechnie obowiązującego prawa.
- B. za zgodą Stanów Generalnych nakładał nowe podatki.
- C. przestrzegał praw i wolności gwarantowanych w konstytucji.
- D. był zwierzchnikiem Kościoła katolickiego w państwie.

Ilustracje do zadań 11. i 12.

1.

Władysław Jagiełło (ok. 1351–1434)

2.

Zygmunt August (1548–1572)

3.

Zygmunt III Waza (1587–1632)

4.

August II Mocny (1697–1733)

Źródło: Archiwum Nowej Ery.

Tekst do zadania 11.

Władca Polski i Litwy. Choć pochodził z rodziny luterańskiej, był gorliwym katolikiem popierającym kontrreformację. Doprowadził do zawarcia unii religijnej pomiędzy Kościołem katolickim i prawosławnym.

Zadanie 11.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst dotyczy władcy przedstawionego na ilustracji oznaczonej numerem

- A.1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 12.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Z tego samego rodu pochodzili władcy przedstawieni na ilustracjach oznaczonych numerami

- A. 1 i 2.
B. 1 i 4.
C. 2 i 3.
D. 3 i 4.

Tekst do zadań 13. i 14.

Ustawa rządowa, 1791 r. (fragment)

IV. Chłopi włościanie

Lud rolniczy, spod którego ręki płynie najobfitsze bogactw krajowych źródło, który najliczniejszą w narodzie stanowi ludność, a zatem najdzielniejszą kraju siłę, tak przez sprawiedliwość, ludzkość i obowiązki chrześcijańskie, jako i przez własny nasz interes dobrze rozumiany, pod opiekę prawa i rządu krajowego przyjmujemy, [...]. Zawarowawszy tym sposobem dziedziców przy wszelkich pożytkach od włościan im należących, a chcąc jak najskuteczniej zachęcić pomnożenie ludności krajowej.

Zadanie 13.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ustawa rządowa, której fragment przytoczono powyżej, nazywana jest **13.1.** ____ . Cytowany fragment ustawy dotyczy **13.2.** ____ . Ustawa została uchwalona w **13.3.** ____ .

13.1.	A. prawem o miastach	B. Uniwersałem
połanieckim	C. Konstytucją 3 maja
13.2.	A. chłopów i mieszczan	B. szlachty i mieszczan	C. chłopów i szlachty
13.3.	A. II połowie XVII w.	B. I połowie XVIII w.	C. II połowie XVIII w.

Zadanie 14.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące informacji zawartych w tekście źródłowym są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Rzeczpospolita zobowiązywała się przyjąć lud rolniczy pod opiekę prawa i rządu krajowego.	P	F
Ustawa rządowa znosiła zależności feudalne na ziemiach należących do Rzeczypospolitej.	P	F

Zadanie 15.

Przyporządkuj każdemu z podanych opisów odpowiadający mu organ władzy w Stanach Zjednoczonych, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną odpowiedź.

15.1.	Uchwała ustawy obowiązujące na obszarze całego państwa.	A	B	C
15.2.	Powołuje urzędników państwowych i sędziów sądów federalnych.	A	B	C

A. Prezydent.

B. Sąd Najwyższy.

C. Kongres.

Zadanie 16.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zgodnie z przyjętą na kongresie wiedeńskim zasadą równowagi sił dążono, aby w Europie

A. żadne z państw nie dominowało nad innymi.

B. granice państw wróciły do stanu sprzed 1789 r.

C. rody odsunięte od władzy odzyskały trony.

D. ponownie wprowadzono system rządów absolutnych.

Zadanie 17.

Przyporządkuj każdemu z podanych opisów odpowiadającą mu nazwę ruchu politycznego na ziemiach polskich pod koniec XIX w., wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną nazwę.

17.1.	Postulowano reformy administracji gminnej oraz poprawę stanu oświaty wiejskiej. Żądano podziału wielkich majątków ziemskich.	A	B	C
17.2.	Domagano się przeprowadzenia reform społecznych poprawiających byt proletariatu oraz wprowadzenia bezpłatnej edukacji.	A	B	C

A. Ruch ludowy.

B. Ruch narodowy.

C. Ruch socjalistyczny.

Zadanie 18.

Określ, czy podane wydarzenia są przyczyną, czy skutkiem powstania styczniowego. Wybierz P, jeśli wydarzenie to przyczyna, lub S – jeśli to skutek.

Nadzwyczajny pobór do wojska rosyjskiego	P	S
Bezwzględna rusyfikacja szkolnictwa i administracji	P	S

Tekst do zadania 19.

Wspomnienia Mariana Płochockiego, działacza SDKPiL (fragment)

Piekarnia, do której zostałem oddany (w wieku 15 lat) – była dość duża.

Praca nocna zaczynała się zwykle o godzinie piątej po południu i trwała do godziny pierwszej w nocy, dzienna – od piątej rano do pierwszej w dzień, więc zwykle dzień roboczy trwał 15–16 godzin na dobę, rzadko mniej, ale często – szczególnie w przeddzień świąt – więcej o 1–2 godziny.

Czeladnicy dzielili się na odpowiedzialnych i pomocników. Odpowiedzialni otrzymywali od 18 do 25 rubli miesięcznie, pomocnicy – 12 do 14 rubli. Robotnicy niefachowi 6–7 rubli. Chłopcy uczniowie żadnej płacy nie otrzymywali, jedynie ubranie, obuwie, bieliznę i fartuchy.

W niedzielę i wszystkie święta pracowało się jak w dni powszednie, a czasem nawet dłużej.

Na podstawie: J. Myśliński, *Swobody fabryk i ziemi!*, „Dzieje narodu i państwa polskiego”, z. III–52, Warszawa 1988.

Zadanie 19.

Czy pracownicy piekarni mieli zapewnione prawa socjalne? Wybierz odpowiedź T (tak) albo N (nie) i jej uzasadnienie spośród oznaczonych literami A, B albo C.

T,	ponieważ	A.	różnicowano zarobki w zależności od zajmowanego stanowiska.
N,		B.	najmłodszy pracownicy otrzymywali ubrania i obuwie.
		C.	przeznaczono na odpoczynek od 6 do 8 godzin w ciągu doby.

Tekst do zadania 20.

Polacy!

Wybiła godzina, w której przekazane Wam marzenie ojców i dziadów Waszych ziścić się może.

Przed półtora wiekiem żywe ciało Polski rozszarpano na kawały, ale dusza jej nie umarła. Żyła ona nadzieją, że nadejdzie godzina zmartwychwstania dla Narodu Polskiego i dla pojednania się braterskiego z Wielką Rosją.

Wojsko rosyjskie niesie Wam błogą wieść owego pojednania. Niechaj się zatrą granice rozcinające na części Naród Polski.

Niech Naród Polski połączy się w jedno pod berłem Cesarza Rosyjskiego. Pod berłem tym odrodzi się Polska, swobodna w swojej wierze, języku i samorządzie. [...]

Z sercem otwartym, z ręką po bratersku wyciągniętą, kroczy na Wasze spotkanie Wielka Rosja. Wierzy ona, że nie zardzewiał miecz, który poraził wroga pod Grunwaldem. [...]
Zwierzchni Wódz Naczelny, Jenerał adiutant Mikołaj

Dnia 14 sierpnia 1914 r.

Na podstawie: *Powstanie II Rzeczypospolitej. Wybór dokumentów 1866–1925*, pod red. H. Janowskiej i T. Jędruszcza, Warszawa 1984.

Zadanie 20.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując do każdego zdania właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zamieszczony tekst to **20.1.** ____ . Naczelny wódz Rosji zapowiada w nim **20.2.** ____ .
Celem ogłoszenia tekstu było **20.3.** ____ .

20.1.	A. rozkaz	B. odezwa	C. zarządzenie
20.2.	A. przekazanie Polakom władzy w Królestwie Polskim	B. stworzenie armii polskiej	C. zjednoczenie ziem polskich
20.3.	A. pozyskanie sympatii politycznych Polaków	B. ostrzeżenie przed zbliżającą się wojną	C. zniechęcenie Polaków do udziału w wojnie

Zadanie 21.

Dokończ poniższe zdania, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ania, obywatelka Polski, ukończyła 18 lat. Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem może

- A.** kandydować w wyborach prezydenckich w Polsce.
- B.** zostać senatorem Rzeczypospolitej Polskiej.
- C.** kandydować w wyborach do sejmu.
- D.** wybierać członków rady gminy.

Zadanie 22.

Dokończ poniższe zdania, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zgodnie z zasadą suwerenności narodu władza zwierzchnia w Polsce należy do

- A.** obywateli polskich.
- B.** prezydenta RP.
- C.** sejmu i senatu.
- D.** Rady Ministrów.

Zadanie 23.

Dokończ poniższe zdania, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Po podpisaniu traktatu w Nicei do Unii Europejskiej przystąpiły

- A. Francja i Włochy.
- B. Polska i Węgry.
- C. Dania i Irlandia.
- D. Hiszpania i Portugalia.

Tekst do zadania 24.

Przodkowie Jarka przybyli na ziemię polskie w XVIII w. Jego rodzina na co dzień posługuje się dwoma językami – polskim i niemieckim. Babcia Jarka cieszy się, że wszystkie sprawy w urzędzie gminy może załatwić w języku niemieckim. Pisanie w języku polskim sprawia jej duże trudności.

Zadanie 24.

Dokończ poniższe zdania, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Babcia Jarka korzysta z praw przyznanych w Polsce

- A. obywatelom Unii Europejskiej.
- B. wszystkim obcokrajowcom.
- C. mniejszościom narodowym i etnicznym.
- D. obywatelom państw sąsiadujących z Polską.

